

Szerkesztőségi iroda:

Főutca 186. sz. — Ide intézendő minden a lap szellemi részére vonatkozó közlemény.

Hirdetések elfogadtnak a kiadó hivatalban Nagy Ferenc könyvkereskedésében Gyulán.

Hirdetések díja: Egy négy hasábos Garnondsor 5 kr. — Bélyegdíj 30 kr.

BÉKES

Megjelenik hetenként egyszer minden vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Az előfizetések bérmentesített levelekben a lap kiadó hivatalához intézendők.

politikai, gazdasági és ismeretterjesztő hetilap.

Becsüljük meg nagy embereink emlékét.

Becsüljük meg emlékét azoknak, kik már nincsenek többé s kik addig mig voltak, a hazának s nemzetnek szentelték életüket és a szabadság eszméinek diadalra jutásáért küzdöttek.

Emlékezzünk meg kegyeletteljesen a férfiakról, kik hazánk érdekében szóval és tettel fáradoztak és kik a nemzet iránti hű ragaszkodásukat, a legdrágábbal mit ember áldozatul hozhat: szívükvérrel pecsételték meg.

Forduljunk a legbensőbb hála és elismeréssel e férfiak egyikének sírjához; nemzeti ügyünk egyik vértanuja néma sírja felé.

A hazafiúi elismerés eddig csak szívben emelt oltárt e férfi emlékének — az idők viszonyai sok időn keresztül gátolják a nemzetet külső jelét is adni kegyelete érzetének.

A független magyar kormány első főnöke: **Batthyány Lajos** ama férfi, kiről e sorokban megemlékezni akarunk.

A kezdemény érdeme nem a mienk; a „Pesti Napló“ mult dec. 31-ik számában pendítette meg az eszmét, és mi csak honfiúi kötelességet vélünk teljesíteni, midőn működésünket, korlátoltabb térer bár, de nem kevesebb kegyelettel vezéreltetve, a kitűzött magasztos cél előmozdítására irányozzuk.

Hazafiias bizodalommal fordulunk Békésmegye közönségéhez, annak minden egyes lakosához és különösen Gyula városa közönségéhez, tisztelettel kérvén, miszerint egy, **Batthyány Lajosnak emelendő emlékre**, kegyeletes adományokkal járulni sziveskedjék.

Könnyítés s egyszerűsítés okáért e lap szerkesztősége is aláírási ívet nyit s minden, még a legcsekélyebb összeget is szíves örömmel elfogad a fentebbi célra. A szegény és a gazdag adományát egyaránt becsessé teszi a tett indoka.

Az aláírási ívet folyó január hó végéig tartjuk nyitva s azután a begyülemelő összegekkel együtt a „Pesti Napló“ szerkesztőségéhez küldendjük fel; minden adakozást pedig, nyílt számadásként lapunk élén fogunk közzétenni —

A „Békes“ szerkesztősége.

Batthyány Lajos emlékére befolyt: a „Békes“ szerkesztőségétől 5 frt.

Néhány szó az adóügyhöz.

I.

Nagy az adó, csaknem elviselhetlen, hangzik mindenfelől a panasz. De hát miért is nem tudunk egyetérteni a jóban? Hiszen, valamint a bírónak mindent végre kell hajtani, mit a falu öregjei határoznak, ugy a fejedelemnek is mindent teljesíteni kell, a mit az országgyűlés jónak lát; magunktól függ tehát terheinken könnyíteni. — Így okoskodik a nép nagy része, mert így tanulta a politikai tant, ily uton szaporodik az ellenzék. De mi, kik ugy tudjuk, hogy kettőn áll a vásár, s hogy helyzetünkre magunk akarátán kívül fekvő külső körülmények is irányadó hatással vannak, nem lehetünk ama politikai tant követőkkel egy véleményen.

Abban, hogy az adó nagy, egyetértünk; csak abban különbözünk egymástól, hogy míg az egyik rész minden áron leszállítaná az adót, tehát a nélkül, hogy kijelölne a kiadásokat, melyeket az ország megrázkódtatása nélkül megakarítani lehetne, — vagy ha azok szükséges fenállását elismeri, milyen jövedelemből lennének azok fedezhetőek? — az alatt a másik rész, a fennálló költségeket, mint nélkülözhetlen kiadásokat elősmelve, komolyan és lelkiismeretesen arról gondoskodni van hivatva, hogy miképpen legyen e teher elviselhető.

A közteher, bármily súlyosan nehezedik is az ország népére, akkor viselhető el leginkább, ha az igazságos alapra van fektetve, s helyes arányban oszlik el az azt viselők között. Így mindennek felett a jövedelem, mely az adó alapja a mennyire lehet pontosan legyen kipuhatolva, az egyes adónemek, illő és helyes arányban legyenek egymáshoz viszonyítva, valamint az ország egyes vidékéi magok relatív jövedelmével, helyes viszonyba hozassanak össze egymással. Könnyebben elviselhető az adó, ha az célszerűen szedetik, kezeltekik. —

De hát valóban oly elviselhetetlen jelenleg az adó? Nézzük közelebbről.

Az egyenes adók legjelentékenyebbje a földadó. A földadó mint tudjuk a tiszta jövedelemre van fektetve, melynek az, 30 szántólíját teszi. A földbirtokos tehát, összes jövedelmének csaknem $\frac{1}{3}$ -ad részét adja adóba, s ha ide számítjuk a megyei községi közmunkát, községi, egyházi, sőt a legújabb törvények szerint az iskolai pótdókat, valóban bámulatra méltó, hogy miképpen lehet e mellett, kivált egy kis földes gazdának megélni? — De hát szerencsére, a számítás elmélete a gyakorlattal összehasonlítva nem áll; legalább itt nálunk nem.

Békésmegyében az első osztályu, tehát legjobb szántóföldek catastrális holdjának jövedelme, a régibb osztályozás szerint 8 frt 92 $\frac{1}{2}$ kr. van megállapítva. Már pedig, hogy mai nap — mellőzve az allodialis művelés jövedelmének nehéz kiszámítását — akár a haszonbért, akár a feles művelés véve számítás alá, kivételével a sűrűn egymás után következett 53, 66 és 69. éveknél, — a birtokosok egyike sem adná oda jövedelmét catastrális holdankint 8 frt 92 $\frac{1}{2}$ kr. ért, az bizonyos; lévén mai nap egy első osztályu föld haszonbéré közönséges holdanként 9 frt, catastrális holdanként pedig 13 frt. Így tehát a 8 frt 92 $\frac{1}{2}$ kr. jövedelemnek 30 százalékat 13 frt-hoz viszonyítva, fizet tulajdonképen az adózó összes tiszta jövedelmétől 20 $\frac{3}{5}$ szántólíjt földadó fejében, vagyis tiszta jövedelmének $\frac{1}{5}$ részét. Már most ha visszapillantunk a régi urbéres időkre, melyekre sajtáságos — a mai kor népe gyakran oly kegyelettel apelál s ha felvesszük, hogy a volt jobbágy összes termésének $\frac{1}{3}$ részét volt kénytelen földesurának adni, a mi a brutto jövedelem 11 szántólíját teszi, vagy ha azt a mostani adózási rendszerhez viszonyítjuk, hol a művelési költség le van vonva, s ennek levonásával az adó csak a tiszta jövedelemre fektetve; — adóit a jobbágy, a föld művelési költségére a jövedelem felét számítva — összes tiszta jövedelméből 22 szántólíjt. — Tehát csak kilencded fejében többet adott, mint mennyit most az egész adója térszen. Adott ezenfelől csirkéből, méh-

ből, bárányból dézsmát, szolgált urbáriom fejében egy lélektől évenként 52 szekeres napszámot. És miután mindezek mellett még rendes adót is fizetett, megyei adó címe alatt, — nem nagy számítás kell annak bebizonyítására, hogy régibb időkben az adózó osztály sokkal nagyobb terhet vitt a mostani adónál, mellyel nemcsak országos adóját, hanem az összes urbéri terhek váltságát is rovogatja.

Nem azoknak szól e számítás, kik mint egykori kiváltságosok, az előtt semmi adót sem fizettek, most pedig a kornak helyesen felfogott sugallatát követve, nagyobb részt minden zúgolódás nélkül viselik a terhet, de kívánatos lenne, hogy bár azok akarnak megérteni kik a legszébb polgári jogok birtokába jutottak, kevesebb terhet viselnek mint azelőtt és még is eléggé lennek, az ország valódi jobb létét tagadják, s miért? mert nagy az adó! —

Tagadhatatlan, hogy a föld kivétele alapján jelenleg is szolgáló cataster ezeltől 15 évvel, idegen elemek közreműködésével készültvén, sokban nem felel meg a mostani viszonyoknak, annál inkább, mert e hosszú idő alatt különösen a vizek szabályozásával, Békésmegye termő földje minőségére, s egyes művelési ágakra nézve lényegesen megváltozott. A valóban csekély jövedelemre osztályozott rétek és legelőkből, bőven termő szántóföldek keletkeztek; — a tapasztalás megmutatta, hogy az akkor első osztályu szántóföldül megállapított területek, kevesebb jövedelmet hajtának, mint a haszonvehetetlen, s így még mindig vagy igen csekély jövedelemre felvett, de azóta vízmentesített földterületek. De hisz tudjuk, hogy a kormány elevenen foglalkozik, a cataster kijavítására nézve előterjesztendő törvényjavaslat készítésével. Ettől várjuk, hogy a földadó helyes és igazságos alapra fektetik, s az adózók között illő és helyes arányban elosztatik.

Hogy az 186 $\frac{3}{5}$ -ik XXV. t. c. 7. §-ban foglalt kedvezménynek, mely szerint a ki terméketlen földjeit, melytől adót nem fizetett, saját költségén haszonvehető állapotba helyezte, 15 évi adómentességben részesül, igen helyes oka van, — mert, ki szorgalma által oda emelkedik, hogy haszonvehető földjét, termő földdé változtatja, nemcsak magának, de az államnak is hasznot hajt, — azzal az államgazdaságot érdekét mozdítva elő; — csak hogy ha e birtokok megyei közmunkával, vagy állami segítséggel hoztattak termő állapotba, — azon arány kiszámítása, mennyivel járult a birtokos maga erejével és így mennyi érdeme a közigazgatás körül saját magának? a mily nehéz, ép oly kívánatos lenne. Továbbá, egy birtokos csekély erővel és áldozattal, talán sokkal nagyobb területet védett meg, mint egy másik, — vajjon ezek egyenlően részesüljenek a törvény kedvezményében?

A másik, nem kevésbé fontos ága az adózási rendszernek a jövedelmi adó. — Erre nézve vannak az iparosok, kereskedők, ügyvédek, orvosok, tisztviselők, haszonbérletők, tehát az egész közép osztály, a nemzet azon része érdekelve, mely még eddig Magyarországon, állásához képest legkevésbé vagyonos, aránylag legtöbb indirect adót fizet — értelmi fejlettségéhez ké-

pest, a tömeget vezetni, helyes eszméket terjeszteni, az ország felvirágzásán tehát szellemi szolgálattal is közre működni van hivatva. Megérdemli, hogy a törvényhozás tüzetesen foglalkozzék ez osztály érdekével. — Nézzük, mily arányban róvta meg adóval?

A többféle, e czim alá eső foglalkozások közül vegyük elő a földhasznóbérletet; mert ez van aránytalanul nagy mértékben megadóztatva.

A nagy birtokosok terjedelmes birtokaikat részben hasznóbérbe adván, mi természetesebb mint az, hogy a kevésbé vagyonos közép osztály kapva kap-e hasznóbérleteken? távol vagyunk attól, hogy itt rendszeres hasznóbérletről lehetne szó, melyeknél az állam, az illető földtulajdonos s a hasznóbérlő érdeke egyiránt biztosítva lenne — de az ipar, a haladás, a kölcsönös okulás bizonyosan e téren is üdvös eredményeket hozand. — Addig is azonban, míg azt elérhetjük a sok nehézségek között, melyekkel a hasznóbérlők küzdeni kénytelenek, legalább közvetve, az adókönnyítési által segítették rajtuk. —

Jövedelmi adó fejében a hasznóbérlő 100 ft jövedelem után 10 forintot köteles fizetni. Ez eddig jó, mert a tőkepénzes is kamatjainak, illetőleg jövedelmének összegétől 10 száztólít fizet. — De a hasznóbérlőnél az adó minimuma is megvan határozva, mely szerint az üzletbe fektetett tőke 2 1/2 száztólítja követeljük. — Tehát akár van a hasznóbérlőnek jövedelme, akár vesztesége tőkéjétől 2 1/2 száztólít köteles fizetni. Ez valóban nagy teher. — Es, ha az adó maximuma nincs meghatározva, vagy is, ha az adózó, mint becsületes honpolgár, összes jövedelmét, bár mily nagy legyen is az. — bevallva, az egésztől 10 száztólít fizet, miért legyen köteles azon esetre ha megbukik, elvesztett tőkéjének 2 1/2 száztólítját fizetni? — a catasternél ki van számítva a föld tiszta jövedelme, — miért kívánja a törvény, hogy a hasznóbérlő ennél nagyobb hasznót mutasson ki? — legegyszerűbb lenne a földhasznóbérleteknél a bérletföld catarster szerinti jövedelmét venni alapul, — e jövedelemből levonva a hasznóbérlő összeget, kitűnnék a törvényesen constatálható jövedelem, melyre aztán biztosan 10% adó vettethetnék, — ha pedig a hasznóbérlő lerováásával mi jövedelem sem mutattatnék fel, az esetben a befektetett tőke bizonyos kamatai, talán 8%-li adó vettethetnék. — De így hogy állunk?

A tőke pénzes 1000 ft tőkéje után ha pénzt 6% kamatra helyezte el, adófejeében 60 forintot fizet, vagyis összes tőkéjének 3/5 száztólítja. Mig a hasznóbérlő 1000 forint tőkéje után 25 forintot, vagyis összes tőkéjének 2 1/2 száztólítja. A földtulajdonos, ki egy catastrális első rendű holdtól 2 ft 67 kr. adót fizet, ha e catastrális hold értékét csak 160 forinttra tesszük, tőkéjének 13/5 száztólítja fizeti adóba.

Világos tehát, hogy a földhasznóbérlő, aránylag igen súlyos adót fizet. Legalább itt Békésben így áll, másutt lehet kedvezőbbek a viszonyok. —

Békésmegye közönségének üdvözlő felirata Rajner Pál magyar kir. belügyminister urhoz.

Nagyméltóságú magy. kir. belügyminister ur!

Alólírt időben tartott közgyűlésünk során olvastatott fel Nagyméltóságodnak f. évi oct. 31-én 3099 eln. szám alatt kelt becses leirata, melyben ő császári és apostoli királyi Felsége által legkegyelmesebben magyar kir. belügyministerre lett kineveztetését, s a belügyministerium vezetésének átvételét velünk tudatni méltóztatott.

Jól ismerjük, teljesen fel fogjuk mi azon feladatok nagy horderejét, melyek Nagyméltóságod díszes állásával kapcsolatban állanak; jól ismerjük és teljes mérvben méltányoljuk azon nehézségeket, melyek az ország kormánya élén álló férfiak és ezek között különösen a belügyministernek osztályrészüül jutnak és mely nehézségek legyőzése hazafiás önmegtagadást és fokozott kitartást igényelnek.

Es a mennyire méltányoljuk ezen, Nagyméltóságod igen becses levele során is felemlített körülményeket, úgy másrészt nem mulaszthatjuk el, hogy díszes pályájával karöltve járó feladatok sikeres megoldásához s a felmerülhető nehézségek elhárításához részünkről őszinte kebelből eredő szerencsekívánatainkat ne csatoljuk.

A megoldásra váró belügyi kérdések között, a

nemzeti életbe legbevigőbb s általános meggyőződés szerint legfontosabb a parlamentaris kormányformának a megyei municipális intézményeül összhangzásba hozatala lévén: ezen, Nagyméltóságod igen becses levelében is kiválóbban érintett kérdés különösen az, mely e megye közönségének figyelmét is legélénkebben foglalkoztatja, s melynek sikeres megoldása vágyainak legfőbb tárgyát kepezi.

E megye közönsége különösen méltányolja Nagyméltóságod igen becses levelében hangsúlyozott abbeli hazafiás törekvését, miszerint a parlamentarismusnak a nemzet osztatlan kegyeletét és hű ragaszkodását bíró megyei ősi municipális intézményeül összhangzásba hozatalát, egy az országgyűlés elibe terjesztendő tövényjavaslat által eszközölni, legfőbb teendői közé sorozta.

E méltánylásnak akarunk mi jelen feliratunk által kiváltképen kifejezést adni; szerencsét kívánva Nagyméltóságodnak ahhoz, hogy a jelzett nagyfotosságú feladat, az ország hő óhajtatásához képest leljen megnyugtató megoldást.

Es valaminint egyrésztől teljesen méltányoljuk Nagyméltóságodnak kifejezett abbeli biztosítását is, hogy addig, míg a törvényhatóságok rendezése kérdésének közóhaj szerinti megoldása teljességbe menne, a megyék önkormányzati jogát ősi jellegükhöz képest, tiszteletben tartani akarja: úgy viszont e megye közönsége is kijelenteni kívánja, hogy valaminnt eddig, ugy ezután is óvakodni fog minden olynemü tulkapásoktól, melyek Nagyméltóságod felelős ministeri állása kötelmei teljesítését legtávolabbról is zisibbaszthatnák.

Fogadjja nagyméltóságod díszes állása kezdetén, Békésmegye közönsége tiszteletteljes üdvözlőletének kifejezését, mellyel maradunk.

Az 1869-ik év dec. hava 13-án s folytatva Gyulán tartott bizottmányi közgyűlésünkből Nagyméltóságodnak lekötelezett szolgálái.

Jegyzette: Hajóssy Otto, első aljegyző.

Békésvármegyének 1870-ik költségvetése melynek a ministeriumtól leérkezéséről mult számban említést tettünk — a következőleg van megállapítva:

Kiadás: A) a közigazgatási szakban.

1) A közigazgatási tisztviselők és szegődményesek fizetése	32180.—
2) Ezek mellékjáruléka	200.—
3) A közbiztonsági személyzet rendes fizetése és a szolgálk bére	13040.—
4) Ezek mellékjáruléka	9865.—
5) Irodai szükséglet	3009.66
6) Uti költségek ésapidijak	250.—
7) A megyei épületek fentartási költsége	2000.—
8) Egyéb rendszeresített kiadások	300.—
9) Előre nem látott költségek	600.—
Összesen	61444.66

B) A törvénykezési szakban.

1) A törvénykezési tisztviselők fizetése	24800.—
2) A börtönőri személyzet és szolgálk bére	4320.—
3) Ezek mellékjáruléka	1396.—
4) Irodai szükséglet	2327.88
5) Uti költségek ésapidijak	200.—
6) A rabtartási költség	9795.—
7) Előre nem látható költségek	200.—
Összesen	43038.88

S így az összes kiadás 104,483.54

Bevétel

1) A megye fekvő vagyonából	657.20
2) Közérdekü nyomtatványok eladási árából	400.—
3) Bitang jószágok eladásából	300.—
4) A rabtartási költségek és tanudijak visszatérítéséből	1000.—
Összesen	2357.60

Fedezet az országos alapból 102,125.94

Békésmegye bizottmánya által pedig ugyan csak 1870-ik évre 130077 ft 6 1/6 kr hozatott előirányzatba. Miből a közigazgatási tisztviselők és szegődményesek fizetésére 40650 ft — mig a törvénykezési tisztviselők fizetésére 26400 ft esik.

Igazságszolgáltatás és más egyéb.

Hogy az országgyűlésen, s ezen kívül a megyékben is pártok alakultak, ezt természetesen tartom, s hogy mindegyik párt bizonyos tekintetben, s irányban politikai meggyőződésből kiindulva saját elveit érvényre emelni törekszik, ez magától következik; de hogy megyei tisztviselő teendőiben, és eljárásában hasonló elvekkel foglalkozzék; ez, azt hiszem ellentétben áll azon eszmével, mely a kötelesség teljesítésnél minden pártszínezetet s gondolatot szükség, hogy kizárjon. Óhajtatandó tehát, hogy a köztisztviselő minden eljárásában különösen pedig az igazságszolgáltatásban önzetlen, s lelkiismeretes legyen, mert csak is akkor tesz eleget a törvénynek, és saját meggyőződésének.

Minő elvek szerint s minő alakban divatozik Békés megye szolgabírói járásának egyik községében az igazságszolgáltatás, azt a tisztelt közönség előtt egy bizonyos esetre vonatkozólag, a maga valóságában igen röviden kívánom tájékoztatni. Ugyan is 1869-ik év oct. 10-én vasárnap délután, helybeli szokás szerint több fiatal legény a község egyik kocsmájában vigan mulatozván, az idő szerint volt bíró uram egyetlen fia vezetése mellett számos fiatal legényösszealakult másik csapat által hatalmas ütő eszközökkel ellátva előleges összebeszélés folytán, a kocsmában gondatlanul vigadozó ellen elébb a szobában, innen dulakodás közben az utcára kiszorítva, oly szándékos timadás intéztetett, hogy ebből kifejlett nagyszerü verekedés következtében különösen egyik fiatal legényre irányzott meg nem számlálható kiméletlen s veszélyes ütések alatt s által menthetetlenül azon pillanatban halálózása történik, ha véletlen az üldözött s megsebzett legény az összeesküvés színhelyéhez közel álló becsületes gazda udvarába nem menekül, hol csak is az erélyes házi asszony közbelépésével sikerült a további vérontást megakadályozni.

A megsebesült, s agyba főbe vert legény az említett udvarban összerogyván; öntudatlan állapotban szülei házához szállítottott, rögtön orvosi segély alkalmazása mellett gyógyítás, s ápolás alá vétetett, hogy az ütések által előidézett sérülések kisseríttek nem voltak, kitünt nemcsak a kezelő orvos szóbeli nyilatkozatából, mely szerint a megsérült egyén 48 órán át folyvást öntudatlan helyzetben lévén, több napig az életben maradás iránt határozott véleményt nem mondhatott, hanem részletesebben kitünik magából az orvosi látélet szövegéből is.

Mi történt e véres esemény után? a nyájas olvasó bizonyosan azt fogja gondolni, hogy bíró uram kötelessége szerint a bünösöket összefogatta és jelentés mellett a járásbeli tisztséghez be-kisértette. Koránt sem, — ez alkotmányésértés lett volna. hanem éppen az ellenkező, — mivel a bünösök közt bíró fia is mint főtényező szerepelt, öt szintén kénytelen lett volna a többi verekedő pájtások sorába állítani, sokkal egyszerűbben végezte el az egész dolgot, t. i. hallgatott, mintha minden a legjobb rendben ment volna.

Bíró uramnak ekként tanusított magatartásából a megsérültek edes atyja meggyőződött arról, hogy ha e részben célt kíván érni a merénykedők ellen ez ügyet mozgásba kell hoznia különben törvényes elégtételre számot nem tart; így tehát 1869-ik évi oct. 15-én a járásbeli tisztséghez az orvosi látélet kapcsolatban folyamodványt nyújtott be, melyben szigoru vizsgálatot s ennek alapján az illetők megfenyítettését kérte erre nézve ismét azon kérdés merül fel, hát mi történt a panaszos kérvény betérjesztése után? a felelet igen egyszerű: hogy mai napig semmi. Nyugszik az valahol háborítlanul.

A megsértett felek látván, hogy körülbelül három hónapon át igazságszolgáltatásra nincs kilátásuk számíthatni, azt határozták magukban, hogy legmegnyugtatóbb lesz reájuk nézve, ha a kölcsönt illő komolysággal visszaadják, így legalább a kölcsönösség elvénél fogva a köztük fennforgott ügyet egymás közt ki fogják egyenliten; ezen megállapodásuk folytán dec 26-án délután ebbeli tervüket, s szándékukat végre is hajtották, természetesen előfordulván egy kisebb verekedés, melyben bíró uram fia is csekély mértékben maga illetményét kikapta.

Bezeg lón erre nagy lárna; bíró uram azonnal megírta a jelentést az általa nagyítólag elő-előadott eseményről, és kieszközölte, hogy a ve-

rekedésben szereplők elfogattassanak; a mi neki sikerült, és ezek folyó hó 2-án két megyei esendlegény által a járás székhelyére bekísértettek.

Ily előzmények után felismervén a tisztelt olvasó közönség a tények állását s részleteit komoly higgadsággal bírálatot s véleményt nyilváníthat a felett, ha valjon ez ügyben követett hivatalos eljárások helyesek voltak-e és megittótték-e azon mértéket, melyet a törvény, és törvényes gyakorlat kíván? midőn egy részben ennek kimutatását oda bizom, más részről fenntartom magamnak, hogy saját nézeteimet is kifejezhessen; minden egybefüggő körülményeket láncolatossan számba vévén, tiszta meggyőződés után első sorban szigorú megróvás alá esőnek tekintem bíró uramat, ki az 1869-ik évi oct. 10-én elkövetett vérengzés bejelentését szándékosan elmulasztotta, s ezzel azon cselekvény részesévé tette magát, ami neki terhére rovándó fel; a második mulasztás az, hogy a megsérültnek apja által beterjesztett panasz eddig köztudomásilag, 1869-ik oct. 15-től kezdve orvoslást nem nyert, minden kimélet mellett is ez hiba. annál fogva mondjon felette ítéletet a közvélemény.

Számosak e községben azon rendetlenségek, melyek időnként a békés és rendszerű polgárok megbotránkoztatására előfordulnak. Mind ezeknek eleje vétethetnék ha az előjáróság kellő eréllyel ezen ellenében fellépne; talán megérjük ezt a jelen évben, midőn a község lakossága a községi ügyek élére s vezetésére új bírót választott, megfogja mutatni a következés, ha valjon az új seprű miként teszi meg a hasznos szolgálatot.

Ily hallott tények után találkozok-e honpolgár e hazában, ki a megyék és községek rendezését, nem különben az igazságszolgáltatás szervezését szívéből ne ohajtana? azt hiszem egyszem. Most befejezem közlésemet azon reményben, hogy tisztelt szerkesztő ur máskor is hasonló tudósításomnak helyet, és tért fog lapjában engedni. *)

*) Hasonló, különösen közhivatalnokok megróvást érdemlő tetteit nyilvánosságra hozó tudósítások számára, mindenkor nyitva áll lapunk. Csak azt nem tudjuk, hogy a jelen esetben mi okból halgatta el t. tudósító ur az illetők neveit? hadd éreznék ők a közvélemény sújtó ítéletét önkényes cselekményeikért.

Szerk.

Vidéki levelezés.

M.-Berény jan. 5.

Községünkben a múlt évi dec. 27. hajmeresztő gyilkosság történt; az esetet így adják elő: bizonyos Perei Sándor nevű gazdának udvara a szomszéd Balog András udvarával hosszában mesgyés lévén, a mennyiben az előbb nevezettnek kerítése nagyon befelé hajlott a Balog udvarára, ezen igen szelíd, jó akaratú, becsületes ember, kis fia által átüzent Perei Sándorhoz, hogy a kerítést támasszák meg, nehogy kidüljön. — Ezen híradás folytán Perei két nagy fiaival általment a Balog András udvarára. — Előbb támaszt vetvén a falnak, azután ásóikkal a fal hosszában árok húzáshoz fogtak, melyből a földet kerítésük tövére hanyogatták.

Mint hogy a szegény Balog Andrásnak éppen ott volt egy kis csomócska takarmánya, s tüzevalója, szót emelt, hogy különben is kicsiny, szűk udvarát ne rongálják árokkal, inkább fenyodén, földszint vonalon nyessenek földet kerítésük tövére, hogy az árok vízeresztése kikérvültsék. Ekkor Perei Sándor Balogot pofonvágtá s fellökte, úgy hogy az földre esett; s mikor felkápázkodott, magát védendő, egy rossz félvasu lapátot felvett s azzal Perei felé csapott, de a nélkül, hogy azt meg is érintette volna. Erre neki mentek a nyomorult, szerencsétlen Balognak, ásóikkal fejét össze-vissza vagdalták, úgy hogy az agycsontok szerte váltan lógtak szervezetükben; s a gonosztevők még ekkor is, midőn már az áldozat vérében mozdulatlanul hevert a földön, dühökben össze-vissza taposták, s úgy hagyták ott, midőn — mint állítatják — az apa Perei azt mondá fiainak „gyerünk, elég ez neki.“

Mondhatlan elkeseredés, s kifakadás hallatszott, az eset helyén összetóduló nép ajkairól, a bekövetkezett későbbi temetés alkalmával pedig a feneketlen sár dacára is sok százan gyülekeztek a szörnyű halállal kimúlt halottnak végtisztessége megadására, s nem volt szem, mely részvét-könyeit ne hullatta volna e gyászos, s a 19. század egyik szennyfoltos esetén.

A tettesek fogva vannak, a vizsgálat megtörtént. —

R. I.

Külföldi rövid hírek.

— **Francia országban** az új ministerium megalakult. Ollivier igazságügy, Chevandier belügy, — Leboeuf hadügy, — Lagueroniere külügy, — Segris közoktatási, — Louvet kereskedelmi, — Rigault tengerészeti minster, Tailandier közmunkák, Vaillant a császári ház és Richard a szépművészetek minster, Parien az államtanács elnöke s St. Paul és Duvergier senatorok lettek. —

— **A pantini gyilkosság** elkövetője Traupmann, kiről múlt számunkban említést tettünk, m. évi dec. 29-kén este halálra ítéltetett. Az ítéletet mosollyal fogadá s üdvözlé a tszéket. Midőn azonban börtönébe visszavezették, levertnek látszott. Ugyanó dec. 31-én semmisségi paraszt nyújtott be s vig kedélyét visszanyerte.

— **A spanyol trónkérdésre** vonatkozólag az „Opinione“ szerint az olasz ministeri tanács a genuai herceg spanyol trónjelöltségének ellene nyilatkozott. Ennek ellenére azonban a „Gazetta d'Italie“ szerint e tekintetben végleges határozat nem hozott.

— **Angliában** Mr. Wallace Eyse journalista universitást alapított a journalistikai pályára készülő ifjak számára.

— **A „Civitta Cattolica“** a kormányoknak a római zsinat összegyűjtése alkalmával elfoglalt álláspontjait vizsgálván, Francia országnak, mert ez a helyőrségek átengedése által a rend fentartását biztosítja, e miatt dícséretet mond, míg Oroszország élénken támadtatik meg általa, mert „az egyedül még le nem gyilkolt vagy Sziberiába nem küldött egy lengyel püspököt Rómába utazni, hol az, egy nemzet vértanúságáról beszélhetett volna, megakadályozá.“

— **Jól értesült klerikális körökben** ama biztos reményt fejezték ki, hogy a francia védelcsapatok visszahívása esetében, az austriai császár ő felsége gondoskodik a szent szék védelméről.

Mint egy külföldi német lap írja, a pápa kincstárába több mint száz millió péterfillér folyt be az utolsó tíz év alatt.

A bécsi „Tagespresse“ szerint az olasz király Ferenc József ő felségét meglátogatni szándékozván, közelebb Bécsbe érkezik.

Jól értesült bécsi körökből ama hír szárnyal ki, hogy legközelebb egy főherceg Berlinbe rándul, hogy a porosz korona hercegnek bécsi látogatását viszonozza.

Párisból jött távirat szerint az új ministerium január 3-ikán a szokásos esküvetétel után a császárnénál mutattatott be. A császárné ezeket mondá a ministereknek: „Fölhasználok ez alkalmat, hogy biztosítsam önöket arról, hogy a császár bizalmát kiérdemelt minisztereket mindig legszívesebben látom.“

Ujdonságok.

— **A pél-gyula-esabai** élővizvezető csatorna társulat múlt dec. hó 29-én Gyulán ülést tartott. Ez alkalommal az árvíz által megrongált pél-varsándi utban eső hid azonnali helyrehozatása elrendeltetett; továbbá a csatorna mélyítése és kitisztítása, valamint a társalati pénztárt illető 191 frt. 6 kr. hátralék behajtása iránt intézkedés tétetett, — végre a hid helyrehozása és a csatorna tisztítására szükségeselt 1200 frt. a társalati tagokra kivettetni határozatott.

* **Gyulaváros képviselő testülete** múlt dec. 27-én tartott ülésében állandó katonai laktanya helyiségül, az Erzsébet árpolda melletti városi telket jelölte ki, a laktanya építésére kívántató 80,000 ftot pedig a közlakosságra birtokaránylag rendelte kivettetni, csak az ezúton he nem folyható hiányra határozván kölcsönt felvenni. — Ugyanez ülésben a kerületi tanfelügyelő megkeresése folytán kimondatott, hogy miután a Gyulán létező hitfelekezeti iskolák fentartásáról a hitfelekozettek önmaguk gondoskodnak, városi segélyadás — vagy megtagadásról — ilyesmii nem lévén — szó sem lehet; egyuttala községi, illetőleg felsőbb nép- vagy polgári iskolának állami segély melletti felállítása határozatott el.

* **A bíróválasztás Gyulán** újév napján ment végbe. Kijelölve voltak: Sz. Kis Mátyás volt bíró, Beleznay Péter, Gerlein Mihály, V. Tar Ferencz és Cséfalvi Mihály. Ezek közül közfelkiáltással **Beleznai Péter** választott meg. — Bene István volt al- vagyis törvénybíró, továbbra is meghagyatott e minőségében.

— **A gyulai kör** (ismertebb nevén: uri kaszinó) új év napján közgyűlést tartott. Ujbóli megalakulásról volt szó, mivel a tagok tagsági kötelezettsége az 1869-ik év végével lejárt. A kör elnökei nem voltak jelen s így az igazgató elnökölt; az egylet kevés tagja volt jelen, mindössze 25—30 lehetett a közgyűlés tagjainak száma, de azért a kör újból megalakultnak nyilvánítá magát, dacára, hogy a magukat tagokul beiratottak száma az 50-et sem ütötte meg a közgyűlés napján. A tisztviselők vá-

lasztása is megejtetett, úgy szintén a választmányé is, ez utóbbi titkos szavazat útján; alább közöljük névsorát mindkettőnek. — A megalakulás tényét kétségkívül örömmel regisztráljuk mint örvendetes jelét annak, hogy a gyulai társadalmi élet ezen egyik — igaz hogy esendesen, de úgy a hogy mégis csak lüktető — erét megmentettük az elvérezéstől. Bizony — alig-alig. S épen ez az „alig“ jelzi legkiáltóbban, hogy társadalmi élet tekintetében Gyulán „vékonyan vagyunk“; de ki tehet erről? azt mondják: a politikai pártoskodás az oka. Mi is azt hisszük hogy ez, valamint az is bizonyos, hogy mind a két létező párt megvette e részben a magáét; nem vethetünk egymás szemére semmit. Most azon kellene lennünk, hogy e bajon segítve legyen, hogy a politikát ezentul a társadalmi térre átvinni ne engedjük. Ezt már sokszor elmondtuk, de nem követjük: mondjuk el még egyszer s kövessük is. Egyéb körülmények óhajtott megváltozása is elősegítendik e törekvést az újonnan megválasztott tisztviselők ismert erélye s ügybuzgalma pedig azon reményt nyújtja, hogy a casino jövőre rend és pontosság tekintetében megfelelőbb lesz az eddiginél, s olynemű intézkedéseket helyez kilátásba, melyek a tagoknak kényelmét és jogosult igényeit teljes mérvben elégitendik ki.

— **A gyulai kör** újonnan megválasztott tisztviselőinek névsora. Elnök: báró Wenckheim Béla. Alelnök: Szánthó Alajos. Igazgató: Novák Kamill. Ügyész: Zöldy János. Pénztárnok: Urbanecz Vilmos. Jegyző Cziffra Imre. Könyvtárnok: Dobosfy Alajos. Választott bíró: Keblovsky Lajos. — Választmányi tagokul megválasztottak: Ambrus Lajos, Baranovics Gergely, Beliczey Rudolf, Birsy József, Endrefi Károly, Erkel Rezső, Ferenczy Alajos, Gorove Kristóf, Hajósy Otto, Herberth Antal, Kertay Zsigmond, Keller Imre, Kis Elek, Ladies György, Moldoványi Gyula, Németh Antal, Ormós János, Party Ferencz, Szigethy Lajos, Wallfisch Bernát. — Póttagok: Farkas Zsigmond, Farkas Antal, Fellner Manó, Kis János.

— **b. Az alakulandó torna-és tüzoltó egylet** febr. 12-én tartandó, sorsjátékkal egybekötött táncvigalma a városházának a városi képviselőtestület által e célra átengedett nagy termében s mellékhelyiségeiben menend végbe. — Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a gyulai kör is átengedte nevét egy jótékony célú táncvigalom rendezésére s hogy bálbizottságot is nevezett ki. E táncvigalom napja később fog megállapíttatni.

— **Lapunk tavalyi 13-ik számának** újdonsági rovatában közöltük Vajda János békesi tanító halálára vonatkozó hírt, mely — mint utólagosan hozzánk érkezett hiteles forrásból értesültünk — részleteiben egészen alaptalan volt. — Nem késünk ezt egész nyíltsággal bevallani, de egyszersmind megjegyezzük, hogy a kérdéses hírre vonatkozó ok oly uton, jötték tudomásunkra, hogy pillanatig sem kétkedhetünk azok valóságában. A következés azonban azt mutatta, hogy e feltevésünkben csalódtunk, mert nevezett tanító halálán kívül szó sem igaz abból, mit e rovat kezelőjével megírtattak. Ismételtük, hogy nem volt okunk a forrás hitelességén kétkedni és mélyen fájlaljuk, hogy a kérdéses hír némely részletével a gyanúsítások terére vonattunk. És sajnos az is, hogy egy — bár szomorú, de egyszerű tény oly részletekig menő hamis kóhalmányok gyártására szolgált alkalmul. — Az igazság érdekében ide igtatjuk az érintett hiteles tudósítás következő, a tényt magában foglaló részét:

Vajda János tanító dec. 12-én estefelé kiment a gőzmalomhoz, Sloszárík János bérlő ural, valami biztosítás iránti ügyét elintézni. Azt mielőbb elvegyezvén, haza felé indult, azonban útközben betére, egy a tájon eső kisebb korcsmába, a hol is egy ideig borozgatván, elaludt, később úgy 11. óra tájban a korcsmárosné által felköltetett, és haza felé indult, a midőn is útközben, egy mély árokba bele esett, s a guta ott megütötte. Az akkori tagyra hirtelen keletkezett olvadásban, észre vették hulláját a vízben az a körül lakók, s dec. 14-én délután 2—3 óra tájban, holtan hozták szállására, az orvosi vizsgálat rögtön megtörtént, s Vajda kétségtelenül holtan nyilvánítottat, de minthogy tagjai megmeredve nem voltak és hullafoltok rajta nem mutatkoztak, a boncolás csak dec. 18-án délelőtt 9 órakor foganatosítottat, a midőn is a hulla külső és belső gondos megvizsgálásából az tünt ki, hogy az elhunyt, minden külső erőszak közbe jötte nélkül, agyguta ütésben múlt ki. Gyomra vegyi vizsgálat alá vétetvén a gyógyszerterában, abból sem sült ki, hogy halála valami gyanus szerekkel segítettett volna élő. —

Vegyes hírek.

— **d. Deák Ferencznek** — új év napján a Deák-párt nevében egy küldöttség üdvözlő iratot nyújtott át. —

— **d. Heves megye közönsége** m. é. dec. 24-ki közgyűléséből a belügyministeriumhoz, megyéjükben a királyi-biztosságnak a m. évi dec. 1-én kelt bm. rendelet történt megszüntetése alkalmából felírást intézett, — melyben többek között ez is foglaltatik: „Községünk a

törvényeknek, mint egyesek engedelmességet s mint törvényhatóság azokat végrehajtani, — ugyanegy forrásból, alkotmányos köteleességérzetünk forrásából fakad. Ez elv alapfeltétele minden alkotmányosságnak. A másik feltétel ez: semmit a törvény ellen! Mi — ezt foglalja magában a felirat tovább — „mind két elvet egyenlően szentnek tartjuk, s valamint a múltban okot nem adunk (?) az ellenkező feltevésre, úgy a jövőben sem fog e megye közönségének eljárása erre alkalmat szolgáltatni.“ — Kívánjuk úgy legyen. —

— **Mint a „Kolov. Kny“ írja:** Erdélyben egyházközség karácsony másodnapján elhatározi, hogy a ki nem fizette be az adót, annak se nem prédikálnak se nem harangoznak. S e határozat folytán megtörtént, hogy erre előkelő embert más templom harangjával és papjával kellett eltemetetni.

— **Tisza-Ujlakról** írják a „Nyiri közlöny“-nek, hogy ott az árvíz oly nagymérvű alakot öltött, melyre a legöregebb emberek sem emlékeznek. A városból csak a piac és két magasabban fekvő utca maradt szabadon, a város többi része víz alatt volt. Negyven ház már összeomlott, mintegy húsz leomláshoz közel áll.

— **A belügyminister** Pestváros újévi küldöttsége elfogadásakor akként nyilatkozott, hogy a megyék rendezése kérdésében készített törvényjavaslatot legközelebb be fogja nyújtani az országgyűléshez, úgy hogy az már február havában tárgyalás alá vehető legyen.

— **A közoktatási minster** a lefolyt évben 32 elemi tanítót s néhány tanárjelöltet huzamos időre küldött ki külföldre, hogy tanulmányozzák ott helyben az elemi tanodákat s a magasabb tanügymozgalmakat. Swoci és német országú lapok nagy elismeréssel írnak ez intézkedésről.

— **Rodich altábornagy** és Auersperg vezérőrnagy Risanóban fogadta a crivosciai és felső-ledenicei meghódoló küldöttséget.

— **Ismét egy vagyonos pesti kereskedő** lőtte magát agyon január 3-án. Neve Stern Károly 28 éves. Öngyilkosságának okául azt mondják, hogy a börzén sokat játszott.

— **Türr altábornagyot**, Aradon, hova mult kedden érkezett — nagy szívélyességgel fogadják. Aezél Péter főpolgármester számos előkelő polgár élén üdvözlé az indóházban. Türr egy beszédében hangsúlyozta, hogy Fadejen orosz tábornok egy cikkben kijelenté, miként Oroszországnak Austria és Magyarország megsemmisítésére kell törekednie. „A veszélynek nem látása — ugymond Türr — egy a vaksággal, a látni nem akarás pedig: bűnös önámítás!“

Gazdászat ipar és kereskedelem.

Kimutatása

a békésmegyei takarékpénztár „Békésen“ székeli fiók üzletének érték mérlege és jövedelem költség számlájának 1869-ik évről.

Tartozik	
Betételek és tőkésített kamatokért	31392. 71
1870-ik évre előre felvett váltó kamatok	1241. 62
1870-ik évre előre felvett jelzálogi kamatok	276. 10
1870-ik évre előre felvett előlegi kamatok	19. 87
Az anya pénztárnak	115970. —
Egyenleg mint tiszta haszon	3129. 2
Összesen	152029. 52

Követel	
Leszámitolt váltókban	123135. —
Jelzálogos kötvényekben	21350. —
Előlegekben	2002. —
Előre fizetett házbérbén	65. —
Felszerelési tárgyak értéke	453. 53
Építkezésekben	196. 32
Pénztár maradvány december 31-én	4827. 47
Összesen	152029. 52

Jövedelem és költség kimutatása.

Tartozik	
Az első félévi 6% betéti tőkék utáni tőkésített kamatok	1. 3
Az első félévi 5% betéti tőkék utáni tőkésített kamatok	34. 76
A második félévi 6% betéti tőkék utáni tőkésített kamatok	125. 99
A második félévi 5% betéti tőkék utáni tőkésített kamatok	458. 88
Folyó kamatok kifizetettek	50. 47
Tiszti és szolga fizetések	346. 66
Lakbérre	135. —
Felszerelési tárgyak 10% érték vesztese	50. 39
Irodai szükségletek	57. 41
Adó és bélyegre	32. 10
Építkezési költségek 1/2-ad része az év terhére	98. 16
Vegyess költségekre	92. 45
Napi biztosi díjakra	201. —
Egyenleg mint tiszta jövedelem	3129. 2
Összesen	4813. 32

Követel	
Könyvecske díjából	17. 20
Letéti díjából	2. 55
Váltók kamataiból	2581. 19
Jelzálogi kamatokból	559. 39
Előlegek kamataiból	48. 31
Írás díjából	1578. 32
Késedelmi kamatokból	26. 36
Összesen	4813. 32

Kelt Gyulán január 1-én 1870.

Kratochvill József
könyvvezető.

Érték- és váltó-árfolyam

a bécsi cs. kir. nyilvános tőzsdén, január 5-én 1870.
(Éredeti távirat.)

Allamadósság	60.15
5% nemzeti kölcsön	70.75
1860-ki államkölcsön	100.—
Bankrészvények	751.—
Hitelrészvények	267.80
Földtehermentesítési kötvények	
magyar	79.—
bánáti	77.25
erdélyi	75.10
horvát	83.50

Pénznemek és váltók.

Cs. kir. arany	5.81
Ezüst	120.75
Napoleonkor	—
Londoni váltók	123.35

Hetivásári tudósítás.

Gyula jan. 7. A mi rég nem történt, ma sem a gabona, sem a káposzta és fapiacson egyetlen egy szekér sem volt.

Mustrákból helybeliek árultak néhányan gabonát. A fakó, zsuzsokos búzából 6 frtjával, — egészséges 2 évesből 7 frtjával, — utolsó éviből 8 frtjával kelt köbke fogyasztásra egészen kicsiben.

Árpából 4 frt 40 krjával, egészséges kukuriczából 5 frtjával kelt el valami kevés, mind napi fogyasztásra.

Néhéz, hizott sertésből néhány darabot két idevaló, Pestre üzérkedő kupez vett 23 krral számítva fontját. Egyébként helybeli fogyasztásra a közép hizásúból 20 — 21 krral, a könnyűből 18 — 19 krral kelt el néhány darab.

Az idő tavaszias, lágy, — sokan járnak mezitláb is.

HIRDETÉSEK.

KELLER és ZSITVAY ujjon nyitott női divat kelme raktárunkban Pesten Szervitater 6. szám.

Laky A. ékszer árus mellett.

A legjutányosabb áron mindennemű női ruhakelmék, beszövítt francia Shawlak, angol plaidek, chinai creponkendők, sima francia lyoni selyem kelmék minden színben és minőségben, kész női felöltők és más itt elő nem sorolt női divatzikkek a legjobb minőségben kaphatók.

Vidéki megrendelések a legnagyobb pontossággal és gyorsan teljesítenek, nemkülönbén ruhák elkészítése a legújabb divat szerint eszközöltetik, melyhez egy mintaderék és az alj hossz-mértéke beküldése szükséges.

(26) (5—12)

Eladási hirdetés.

- 10 darab jármás ökör,
- 1 darab 4 éves sweiczi tehén,
- 1 darab 3 éves sweiczi üsző,
- 4 darab 2 éves sweiczi üsző,
- 5 darab 1 éves sweiczi üsző,
- 1 darab 4 éves bivaly bika,
- 2 darab 2 éves bivaly borju,
- 2 darab 4 éves bivaly tehén.

Sertések:

- 26 darab jó fajú tenyész kocza,
- 52 darab malacz,
- 50 darab idei malacz, (3—3)
- 3 darab öreg kan,
- 6 darab ifju kan (28)

szabad kézből készpénz fizetés mellett eladatnak. — Venni szándékozók jelentsék magukat Szeghalmon gr. D'Orsay Emil úr kastélyában székeli Mentler József ispán urnál.

Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos: **HAIJÓSSY OTTO.**

Weinmann és Rosenthal

divat és kelme raktárában Gyulán
főuteza, Prág féle házban

báli-ruha kelméket nők számára

ajánlja a farsangi idény beálltával a legfinomabb és legválasztékosabb,

jutányos áron, és e tekintetben a legmeglepőbb és legújabb divatszertü kelmékkel rendelkezik.

Együttal a fentebbi cég alatt Csabán is hasonló üzlet nyitattott s a n. é. kö-zönség itt is mindenben kielégítő kiszolgálásra talál. (1—3) (31)

Gyulán, Dobay János gyorsajtóján.